פֶּרוּז הוא המפתח לסדר אזורי חדש

written by מאיר בן שבת | 30.01.2025

בשעה שהמתח וההתרגשות לקראת חזרתם לישראל של שישה חטופים נוספים מגיעים לשיאם, בירושלים ובוושינגטון כבר דנים בשלבים הבאים. לא רק אלה הנוגעים ל"עיסקה" עם חמאס, אלא בהקשר הרחב יותר, בצעדים להגשמת חזונו ותוכניותיו הגדולות, של הנשיא האמריקני, למזרח התיכון.

ראש הממשלה נתניהו והנשיא טראמפ ייוועדו בוושינגטון בשבוע הבא. קשה להפריז בחשיבותה של הפגישה. לא רק משום המסר שהיא מעבירה בעצם קיומה, כשבועיים בלבד לאחר השבעתו של הנשיא ופגישתו הראשונה בכהונה זו עם מנהיג זר, אלא במטרותיה ובתוצאות המצופות ממנה: תיאום אסטרטגי בין המדינות, בשורה ארוכה של נושאים, אזוריים ובילטרליים, אשר להם השלכות מרחיקות-לכת, לטווח הקצר והארוך. הדירקטיבות מהפגישה זו, יכווינו את מאמצי הממסד, המדיני והביטחוני, בשתי המדינות.

נתניהו יגיע לבית-הלבן כשבידיו רשימה ארוכה של תודות על המהלכים וההחלטות שקיבל טראמפ כבר בימים הראשונים לכהונתו. בנוסף לעסקת החטופים ייכללו ברשימה זו ההחלטה על הפשרת משלוח הפצצות הכבדות והדחפורים לישראל, הטלת העיצומים על בית הדין הפלילי הבינלאומי בהאג, ביטול הסנקציות שממשל ביידן הטיל על ארגונים ואזרחים ישראליים, הפסקת המימון האמריקני לאונר"א וכמובן המחווה לנתניהו בהזמנתו לביקור הזה.

טראמפ, שכבר בימיו הראשונים הוכיח כי אינו חושש לפרוץ מסגרות ופרדיגמות, יבקש לשמוע עמדה ברורה של ישראל ביחס ליוזמתו להעביר פלסטינים מעזה למדינות אחרות. הוא יגלה הבנה לשתיקתה הרשמית בעניין הזה, אך ידגיש שתמיכתה היא תנאי להשקעת מאמצי הממשל, לבחינת הכיוון הזה.

במרכזו של הביקור יעמדו אמנם שתי הסוגיות ה"כבדות" – סעודיה ואיראן, אך די מהר יתברר, שהכל קשור בכל. יהיה קשה להפריד בינן לבין סוגיות עזה, יו"ש, סוריה ולבנון.

בנוגע לסעודיה, נראה שדרישותיה להסכם-הגנה (עם ארה"ב) ולגרעין-אזרחי – ניתנות לפתרון. המכשולים בדרך לנורמליזציה קשורים לסוגיות עזה ויו"ש. נתניהו יתבקש לתעדף בין הרצון לחדש את הלחימה בעזה לבין השלמת עסקת החטופים ("שלב ב'") וקידום המו"מ עם סעודיה. בכל נוסחה שתתיימר להשיג את שלושת היעדים, הוא יידרש להתייחס גם למימד הזמן – לנוכח משמעויותיו.

משוכה נוספת היא הדרישה הסעודית לפתיחתו של "נתיב מדיני שיוביל למדינה פלסטינית". נתניהו כנראה יבהיר כי לאחר ה-7 באוקטובר, דיבורים על "מדינה פלסטינית" הם פרס לחמאס, מה עוד שהרשות-הפלסטינית בעצמה תומכת בעקיפין במחבלים ומתקשה להתמודד עם הטרור

אפילו בשטחים שבאחריותה, כפי שניתן לראות בג'נין ובטול-כרם.

בחזרה לעזה: הצהרות בכירי הממשל כי חמאס לא ישלוט ברצועה הן חשובות, אך מחייבות שתי הבהרות נשיאותיות: הראשונה המאבק לא מסתכם בהפלת שלטון חמאס. היעד החשוב יותר הוא פירוז מוחלט של עזה, מיכולות צבאיות ומכל מה שיוכל לאיים על ישראל לאורך זמן. השנייה: ארה"ב לא תיתן את ידה לדגם שלטוני שיאפשר לחמאס להסתתר מאחוריו ולפעול בחסותו. היינו כבר בסרט הזה בזירה הלבנונית. הלקחים משם עדיין צרובים בנו.

לפני הכל איראן. ארה"ב נדרשת לשינוי מיידי של הגישה כלפיה. חיזורי ממשל ביידן אחרי האיראנים הגבירו את תעוזתם והחלישו את מעמד ארה"ב באזור כולו. בטהרן פירשו זאת כחולשה וכתעודת ביטוח לאי־ הפעלת כוח נגדה. בפורום הכלכלי שנערך לאחרונה בדאבוס, הזהיר מנכ"ל סבא"א כי טהרן "לוחצת על דוושת הגז של העשרת האורניום". איראן היא איום על השלום והיציבות בעולם. מתקפות הטילים על ישראל סיפקו המחשה לכך. מנגד, הצלחתה של ישראל ומצבה הפנימי הקשה של איראן מבססים אופטימיות באשר לתוחלת המאבק הצודק נגדה.

טראמפ נושא את עיניו לקידום שלום אזורי. הוא לא יוכל להשיג זאת בלי לפתור את הבעיה האיראנית. עליו לקצוב זמן למאמץ-המדיני (במיוחד לקראת מועד הסנאפבק באוקטובר הקרוב) ולהמשיך בייתר שאת מהנקודה שבה סיים את כהונתו הראשונה.

פורסם בישראל היום, בתאריך 30.01.2025.